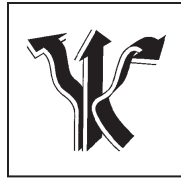

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Українсько-Азербайджанський інститут соціальних наук
і самоврядування Г. А. Алієва
Міжнародна Кадрова Академія
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Всеукраїнська Академія наук публічного управління

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 4

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Українське суспільство: контури інновацій”
м. Київ, МАУП, 30 березня 2017 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 22.02.17)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 4: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Українське суспільство:
контури інновацій”, 30 березня 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова)
[та ін.]. — 2017. — 348 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Романенко Євген Олександрович, Чаплай Ірина Віталіївна Філософія життя та її широке звернення до проблем існування людини	57
Романова Лідія Василівна Напрями розвитку маркетингового менеджменту на машинобудівних підприємствах	60
Рубанець Олександра Михайлівна Інформаційне суспільство в Україні: інновації та тенденції розвитку	63
Сафонова Віра Євгенівна Інноваційна праця в господарській діяльності підприємств	65
Белова Олена Іларіонівна, Кайдашев Роман Петрович Місцеві вибори: аналіз практики розгляду спорів адміністративними судами	68
Єрескова Тетяна Володимирівна, Мазурик Олег Володимирович Концептуалізація безробіття як соціального явища в умовах соціальних невизначеностей	72
Головач Наталія Василівна, Дороховський Олександр Миколайович Напрями удосконалення кадрової політики медичних закладів	75
Авсієвич Алла Валеріївна Арбітражна угода як основа компетенції міжнародного комерційного арбітражу	78
Баранівський Віталій Васильович, Горбов Владислав Володимирович, Білоног Юлія Сергіївна Соціальна відповідальність освіти: соціологічний аналіз стану та перспективи забезпечення	81
Бельська Тетяна Валентинівна Ціннісна свідомість як провідна форма світогляду громадян	84
Бисенбаєв Файзулла Куанбаєвич Ідея громадянського общества в контексте інноваційної проблематики	87
Бігдаш Володимир Дмитрович Чинники формування стратегії інновації у страхуванні	91
Біленко Лілія Миколаївна Соціальне сирітство як сучасна проблема суспільства	93
Бондар Юрій Володимирович Інформаційна безпека в контексті інноваційних трансформацій: доктринальне бачення	96
Бондаренко Наталія Олександрівна Дефініції визначення соціального проектування	101
Бортник Валентин Анатолійович, Зозуля Марта Віталіївна Адміністративно-правові проблеми управління в економічній сфері	104
Братусь Ганна Анатоліївна Методичний підхід до оцінки ефективності кредитної політики комерційного банку	107

В. В. БАРАНІВСЬКИЙ

канд. філос. н., УАІСНС МАУП

В. В. ГОРБОВ

канд. соц. н., КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Ю. С. БІЛОНОГ

асистент каф. соц., КНЕУ імені Вадима Гетьмана

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСВІТИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Забезпечення якості загальної і професійної освіти, яка займає одне з центральних місць в освітніх реформах нашої держави, одна з нагальних потреб сьогодення. Саме якість освіти в сучасних умовах визначає конкурентоспроможність окремо взятого університету, а також національної системи освіти в цілому. Національна вища школа активно імплементує європейський досвід управління якістю освіти. Тому зараз дуже актуальною стає діагностика і експертиза функціонування вищих навчальних закладів з метою запобігання наданню неякісної послуги. Це з одного боку забезпечує ефективне функціонування ВНЗ, а з іншого боку підтверджує відповідальність освітньої установи за результати своєї діяльності.

Відповідальність має соціальну природу, зумовлену як характером соціальних стосунків, так і особливостями суб'єктів, включених в систему цих стосунків. Соціальна відповідальність виникає тоді, коли поведінка індивіда, соціальної групи або соціальної організації має суспільне значення і регулюється відповідними соціальними нормами. В процесі розвитку та ускладнення структури суспільства складаються певні стосунки між людьми у вигляді взаємних прав і обов'язків, перш за все, у сфері трудової і освітньої діяльності.

Поняття "соціальна відповідальність", що розробляється переважно в теорії і практиці економічних та управлінських наук, з точки зору соціології являє собою соціальну дію, тобто таку, що орієнтована на іншого індивіда і співвідноситься з його дією. Це "рекомендований" акт, який викликає певну заохочувальну реакцію, до якого можна застосувати основні положення теорії обміну, а також розглянути як нормативну модель інституційного значення, що повинна ґрунтуватися на загальноприйнятому в суспільстві моральному почутті і мати форму, якої могли б дотримуватися широкі верстви населення та відповідні організації.

Під соціальною відповідальністю вищої освіти розуміється відповідальність вищих навчальних закладів, зокрема, університетів, як яскравих представників соціального інституту освіти, перед суспільством за результати і якість своєї професійної діяльності.

У глобалізованому світі ХХІ ст. функції та відповідальність освіти набувають нового виміру та мають відповідати не лише традиційним суспільним запитам, але й новим, пов'язаними із інформатизацією суспільства, прискоренням його розви-

тку, ресурсно-екологічними загрозами, розвитком механізмів соціального контролю тощо.

Стоячи перед складністю теперішніх і майбутніх глобальних викликів, вища освіта має підтверджувати свою соціальну відповідальність для покращення нашого розуміння багатогранних проблем, які включають соціальний, економічний, науковий і культурний виміри та нашу здатність відповідати їм. Вона повинна привести суспільство до створення глобальних знань, які б відповідали викликам сучасності, між іншим викликам соціальної безпеки, зміни клімату, розподілу соціальних ресурсів, міжкультурного діалогу, запровадження відтворюваних джерел енергії та охорони здоров'я [1].

Зараз вищі навчальні заклади здобули більшу автономію, але водночас стикаються із дедалі більшими очікуваннями того, що вони мають відповідати суспільним потребам та будуть підзвітними суспільству. Отже, в сучасному соціальному просторі, відповідальність освіти актуалізується пришвидшенням темпів суспільного розвитку, підвищенням значення інформації та інновацій, посиленням взаємозалежності суспільств та їх окремих інститутів, збільшенням просторової та соціальної нерівності та мобільності, завданнями конкурентоспроможності та забезпеченням потреб споживачів освітніх послуг.

Таким чином, підсумовуючи глобальне осмислення соціальної відповідальності вищої освіти, слід звернути особливу увагу на тезу Болонського процесу про соціальну відповідальність ВНЗ. Вищій освіті належить найважливіша роль в процесах, що визначають основні параметри суспільства: ВНЗ виконують функцію регуляторів формування, змін та підтримки соціальних структур. По-перше, освітні установи відповідальні за трансляцію знань — за передачу знань, умінь, навичок від покоління до покоління, без чого суспільство очевидним чином не може підтримувати своє існування і розвиватися. По-друге, саме у ВНЗ, як в Україні, так і на Заході, “робиться наука”, а отже, багато в чому визначаються основні тенденції розвитку суспільства. По-третє, ВНЗ постачають суспільству професіоналів певного рівня, без участі яких не може функціонувати національна економіка, культура, забезпечуватися порядок та безпека. По-четверте, у ВНЗ готується еліта суспільства в галузі політики, економіки, науки, культури — від того, як і кого готують в якості еліти, безпосередньо залежить доля суспільства. Нарешті, по-п'яте, ВНЗ в значній мірі сприяють розмиванню соціальних бар'єрів у суспільстві: саме здобуття вищої освіти зазвичай виступає передумовою підвищення соціального статусу, переміщення по вертикалі з одного соціального прошарку в інший.

Соціальна відповідальність в основному знаходить віддзеркалення в якості і актуальності освітніх послуг, що надаються. Елементами даної характеристики можуть служити: соціальна захищеність студентів; отримання знань поза рамками учбової програми; медичне обслуговування; дозвілля і так далі [2].

Основними характеристиками соціальної відповідальності ВНЗ, які підлягають соціологічному аналізу, є:

- зовнішня діяльність (інформація про зв'язки з громадськими організаціями, іншими університетами, працедавцями і так далі);
- надання можливості працевлаштування;
- якість викладання і викладацького складу;
- рівень і затребуваність видаваного сертифікату про здобуту освіту;
- ефективність запроваджуваних освітніх методик;
- рівень дозвілля, що надається студентам (творчість, спорт, відпочинок);
- пільги, що надаються при вступі та навчанні у ВНЗ;

- медичне обслуговування студентів;
- наявність і якість заходів, направлених на отримання студентами знань поза рамками учбової програми тощо.

Всі означені критерії вимагають оцінки і, у разі знайдених проблем, істотного доопрацювання. Державна акредитація і внутрішня самооцінка ВНЗ, в даному контексті не можуть розглядатись у якості адекватного інструменту оцінки, оскільки в першому випадку індикатори і методи оцінки застаріли, а в іншому виникає величезний ризик суб'єктивізму. Таким чином, дедалі актуальним стає пошук механізмів, здатних як діагностувати і оцінювати роботу ВНЗ, так і перевіряти, наскільки організація соціально відповідальна перед суспільством. Таким механізмом громадського контролю зараз стає соціальний аудит. Він направлений не тільки на експертизу роботи і функціонування ВНЗ, але і на діагностику його соціальної відповідальності на різних рівнях. Соціальний аудит в освітній сфері проходить у вигляді взаємодії незалежних експертів з освітньою установою, в основі якого лежить соціальна діагностика і експертиза всіх складових його роботи. В результаті всі учасники процесу отримують комплексну, неупереджену інформацію і компетентні рекомендації для подальшого стратегічного планування і прийняття ефективних управлінських рішень.

Незалежна оцінка такого типу є комплексним соціологічним дослідженням із залученням методів менеджменту і аудиту. У завдання аудиторської соціальної перевірки входить збір необхідної інформації, обробка і аналіз отриманих даних і вироблення необхідних рекомендацій, представлених в звіті.

Таким чином, національна система освіти, як і будь-який соціальний інститут відповідальна перед суспільством за свою діяльність і якість продукту, що випускається (учнів, студентів) [3]. Сучасні ВНЗ, так само як і бізнес-організації, вимушені існувати в умовах ринкової економіки і постійного тиску з боку конкурентів. Внаслідок цього якість освітніх послуг є заставою конкурентоспроможності і затребуваності, а досягти цієї мети можна за допомогою європейського досвіду забезпечення соціальної відповідальності вищого навчального закладу перед всіма зацікавленими сторонами шляхом залучення технології соціального аудиту в освітній сфері.

Джерела

1. Комюніке Всесвітньої конференції з вищої освіти — 2009: “Нова динаміка вищої освіти і науки для соціальної зміни і розвитку”: (5–8 липня 2009, Париж) — Офіц. вид. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Єрескова Т. В. Проблеми включення інноваційних реформ в освітній процес: соціологічний аспект / Т. В. Єрескова, В. В. Горбов // Держава і глобальні соціальні зміни: історія, теорія, ідеологія: мат. Міжнар. наук.-практ. конф. з соціології 28–29 жовт. 2010 р. — К.: НТУУ “КПІ”, 2010. — С. 153–155.
3. Горбов В. В. Социальная ответственность вуза как интегральная характеристика качества высшего образования / О. В. Мазурик, В. В. Горбов // Модернизация социально-экономических систем: вызовы времени: сборник статей II Международной научно-практической конференции; г. Батайск; 23 апреля 2013 г. / Отв. ред. Е. А. Угнич. — Ростов н/Д: Профпресс, 2013. — 230 с. — С. 49–55.